

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การขอรับบำนาญพิเศษของบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๐๓๙๐๑ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมบัญชีกลางมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้และการตีความพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ในการพิจารณาสั่งจ่ายบำนาญพิเศษ โดยมีข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

๑. นายอุทิน แสนใจวุฒิ เป็นลูกจ้างประจำ ตำแหน่งพนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดกลาง สังกัดศูนย์สร้างทางหล่มสัก กรมทางหลวง

๒. ต่อมาระหว่างที่เป็นลูกจ้างประจำของกรมทางหลวงอยู่นั้น นายอุทินฯ ได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานขับเครื่องจักรขนาดกลาง ตามแผนการก่อสร้างทางสายแคมป์สน-ทุ่งสมอ-เขาค้อ-เสตาะพง ตอนแคมป์สน-ทุ่งสมอ ตามคำสั่ง กอ.รมน. ที่ ๖๒/๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๐

๓. ในช่วงที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของ กอ.รมน. อยู่ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ขณะนายอุทินฯ กำลังปฏิบัติงานได้ถูก ผกค. ชุ่มโจมตีถูกกับระเบิดได้รับบาดเจ็บขาขวา หลังจากรักษาตัวจนหายนายอุทินฯ ได้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ที่ศูนย์สร้างทางหล่มสัก กรมทางหลวงจนถึงปัจจุบัน โดยในระหว่างนั้นนายอุทินฯ ได้รับเงินทดแทนและบำเหน็จความชอบจาก กอ.รมน. เป็นเงิน ๒๖,๒๘๙ บาท และเงินทำขวัญลูกจ้างประจำกรณีสูญเสียอวัยวะจากกรมทางหลวงเป็นเงิน ๒๙,๑๓๗ บาท ต่อมา กอ.รมน. ได้มีคำสั่งที่ ๑๓๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ปลดพนักงานอุทินฯ ออกจากการเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของ กอ.รมน. ที่ ๖๒/๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

๔. กรมทางหลวงจึงได้มีหนังสือถึงกรมบัญชีกลาง ขอหารือกรณีดังกล่าวว่า นายอุทินฯ มีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษหรือไม่ และหากนายอุทินฯ มีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษ ส่วนราชการใดเป็นผู้กำหนดอัตราบำนาญพิเศษ

จากข้อเท็จจริงข้างต้นกรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ กำหนดให้บุคคลที่จะมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษนั้น ต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ที่ได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่จนพิการเสียแขนขาและไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปได้อีกเลย แต่กรณีนายอุทินฯ ซึ่งเป็นลูกจ้างของกรมทางหลวงได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของ กอ.รมน. แล้วได้รับ

อันตรายถึงทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของ กอ.รมน. และ กอ.รมน. ได้มีคำสั่งปลดพิกการนายอุทินฯ ออกจากการเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ตามคำสั่ง กอ.รมน. นายอุทินฯ ยังสามารถปฏิบัติราชการในตำแหน่งหน้าที่ราชการในสังกัดกรมทางหลวงได้ ทั้งนี้ นายอุทินฯ ยังได้รับค่าทดแทนจากการได้รับอันตรายดังกล่าว ซึ่งได้แก่ เงินค่าทดแทนและบำเหน็จความชอบตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาเงินค่าทดแทนและบำเหน็จความชอบ กอ.รมน. ครั้งที่ ๒/๒๕๒๓ จาก กอ.รมน. เป็นเงิน ๒๖,๒๘๙ บาท และได้รับเงินทำขวัญลูกจ้างประจำกรณีสูญเสียอวัยวะ ตามข้อ ๔ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทำขวัญข้าราชการและลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๑๖ ที่กำหนดให้ลูกจ้างที่ได้รับอันตรายจนพิการขาดขาข้างหนึ่งแต่ยังสามารถที่จะรับราชการต่อไปได้ให้ได้รับเงินทำขวัญในอัตรา ๒๒ เท่าครึ่งของค่าจ้างเป็นเงิน ๒๙,๑๓๗ บาท ทำให้มีประเด็นปัญหาในทางกฎหมายว่านายอุทินฯ จะเป็นผู้มีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมบัญชีกลาง โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมเสมียนตรา) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) แล้ว เห็นว่าบุคคลที่มีสิทธิที่จะได้รับบำนาญพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ นั้น จะต้องเป็นผู้ได้รับอันตรายจนพิการ เสียแขนหรือขา หูหนวกทั้งสองข้าง ตาบอด หรือได้รับการป่วยเจ็บซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจแล้วและแสดงว่าถึงทุพพลภาพไม่สามารถจะรับราชการต่อไปได้อีกเลย ซึ่งได้แก่ ข้าราชการ พลทหารกองประจำการ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ สำหรับบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด นั้น กระทรวงกลาโหมกำหนดหน้าที่ทหารไว้สองหน้าที่ ได้แก่ หน้าที่ที่ข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม และหน้าที่ที่ประชาชนพลเมืองทั่วไปได้ช่วยทหารปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของทางราชการทหารในระหว่างเวลาที่มีการรบ หรือการสงคราม หรือมีการปราบปรามจลาจล หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ ตามข้อ ๔^๒ แห่งข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารและการกำหนดส่วนบำนาญพิเศษ พ.ศ. ๒๔๙๗ ออกตามความในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔

^๑มาตรา ๓๗ ข้าราชการ พลทหารกองประจำการ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ผู้ใดได้รับอันตรายจนพิการ เสียแขนหรือขา หูหนวกทั้งสองข้าง ตาบอด หรือได้รับการป่วยเจ็บ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจแล้วและแสดงว่าถึงทุพพลภาพไม่สามารถจะรับราชการต่อไปได้อีกเลย ทั้งนี้ เพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่หรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุกระทำการตามหน้าที่ ให้ผู้นั้นได้รับบำนาญปกติกับทั้งได้รับบำนาญพิเศษด้วย เว้นแต่การได้รับอันตราย ได้รับการป่วยเจ็บ หรือการถูกประทุษร้ายนั้นเกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง

^๒ข้อ ๔ หน้าที่ทหารซึ่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ให้กระทรวงกลาโหมกำหนดนั้น กระทรวงกลาโหมกำหนดดังนี้

สำหรับกรณีนี้ที่หาหรือมานี้ ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติแล้วว่า นายอุทินฯ ไม่ได้เป็นข้าราชการแต่เป็นลูกจ้างของกรมทางหลวง จึงถือว่าเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ในหน้าที่ที่ประชาชนพลเมืองทั่วไป และได้ช่วยทหารปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของทางราชการทหาร ซึ่งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรได้ออกหนังสือรับรองให้ไว้เป็นหลักฐานว่า ทางราชการได้สั่งให้นายอุทินฯ ออกปฏิบัติหน้าที่อย่างทหาร (เทียบเท่าพลทหาร) ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ตามแผนการรักษาความมั่นคงภายใน ตามคำสั่ง กอ.รมน. ที่ ๖๒/๒๕๒๒ ปรากฏตามหนังสือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ที่ ๖๐/๒๕๕๑ ต่อมาได้รับอันตรายถึงทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของ กอ.รมน. ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจแล้วและแสดงว่าถึงทุพพลภาพไม่สามารถจะรับราชการต่อไปได้อีกเลย และการได้รับอันตราย ได้รับการป่วยเจ็บ หรือการถูกประทุษร้ายนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของนายอุทินฯ ดังนั้น ในเรื่องนี้แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า นายอุทินฯ ยังไปปฏิบัติงานในหน้าที่ลูกจ้างของกรมทางหลวงจนถึงปัจจุบันหลังจากได้รับอันตรายถึงทุพพลภาพแล้ว แต่ก็เป็นที่ซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับราชการทหาร จึงมีสิทธิรับบำนาญพิเศษในฐานะบุคคลผู้ทำหน้าที่ทหาร ส่วนที่นายอุทินฯ ได้รับค่าทดแทนจากการได้รับอันตรายดังกล่าว ได้แก่ เงินค่าทดแทนและบำเหน็จความชอบตามมติของคณะกรรมการพิจารณาเงินค่าทดแทนและบำเหน็จความชอบ กอ.รมน. และได้รับเงินทำขวัญลูกจ้างประจำกรณีสูญเสียอวัยวะ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทำขวัญข้าราชการและลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๑๖ แล้วก็ตาม ไม่อาจถือเป็นเหตุที่จะทำให้นายอุทินฯ หหมดสิทธิที่จะได้รับบำนาญพิเศษแต่อย่างใด

อนึ่ง โดยที่ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารและการกำหนดส่วนบำนาญพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ออกตามความในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้บุคคลซึ่งทำหน้าที่ทหารมีความหมายครอบคลุมถึงข้าราชการบางประเภทเท่านั้น ทั้งที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวและพระราชบัญญัติอื่นกำหนดให้ทางราชการอาจแต่งตั้งและมอบหมายข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทให้ช่วยทหารปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับข้างต้นเพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิทธิประโยชน์ในทำนองเดียวกัน

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(๑) หน้าที่ที่ข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ และข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม ได้ช่วยทหารปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของทางราชการทหารในระหว่างเวลาที่มีการรบ หรือการสงคราม หรือมีการปราบปรามการจลาจล หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๒) หน้าที่ที่ประชาชนพลเมืองทั่วไปได้ช่วยทหารปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง หรือความประสงค์ของทางราชการทหาร ในระหว่างเวลาที่มีการรบหรือการสงคราม หรือมีการปราบปรามการจลาจล หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๕๓